

4077 SAYILI TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN VE BU KONUDA MMO'YA DÜŞEN GÖREVLER

Mustafa YAZICI

TCK

4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 23.02.1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tüketicinin korunmasına ilişkin ülkemiz mevzuatının yeni ve dinamik olması, mevcut düzenlemelerin sürekli olarak gözden geçirilmesi sonucunu da doğurmuştur. Bu nedenle, görülen eksiklik ve aksaklıkların bu kanun veya bu kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan Yönetmelik ve Tebliğlerle değiştirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Görülen eksiklik ve aksaklıklara değinmeden önce Kanun ve Yönetmeliklerdeki bazı maddelere bir göz atacak olursak:

Amaç: Bu kanunun amacı, ekonominin gereklerine ve kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenlik ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlenmektedir.

Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu: Sanayi mallarından ithal edilmiş olanların, bakım, onarım ve kullanılmasına ait tanıtma ve kullanım kılavuzlarının aslına uygun Türkçe tercümeyle, yurt içinde üretilenlerin bakım, onarım ve kullanılmasını gösterir Türkçe tanıtım ve kullanım kılavuzlarıyla birlikte satılması zorunludur.

Servis Hizmetleri: İthalatçı veya imalatçılar sattıkları sanayi malları için o malın bakanlıkça tespit ve ilan edilen kullanım ömrü süresince, bakım, onarım ve servis hizmetlerini yürütecek istasyonları kurmak ve yeterli teknisyen kadrosu ile yedek parça stoku bulundurmak zorundadır.

Tüketici Konseyi: Tüketicinin sorunlarını, ihtiyaçlarını ve çıkarlarının korunmasına ilişkin gerekli tedbirleri araştırmak, sorunların tüketici lehine çözümlenmesi için alınacak tedbirleri, bu Kanunun uygulanmasına yönelik tedbirlere dair görüşleri ilgili mercilere iletmek amacıyla, Bakanlığın koordinatörlüğünde bir "Tüketici Konseyi" kurulur.

Tüketici Konseyi, Bakanın veya görevlendireceği bir bakanlık görevlisinin başkanlığında, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Sağlık, Ulaştırma, Tarım ve Köy İşleri, Turizm ve Çevre Bakanlıkları ile Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Milli Prodüktivite Merkezi, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türk Belediyecilik Derneği, İşçi Sendikaları Konfederasyonları, Türkiye Milli Kooperatifleri Birliği, Yüksek Öğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Milli Kalite Konseyi, Ahilik

Araştırma ve Kültür Vakfı ve Tüketici Örgütleri temsilcilerinden oluşur. Konsey, Başkan dahil 73 kişiden oluşmaktadır ve TMMOB'den bir temsilci katılmaktadır.

Konsey'in Görevleri:

- a) Tüketici ihtiyaçlarının ve çıkarlarının korunmasına ilişkin tedbirler konusunda araştırma ve çalışmalarda bulunma,
- b) Tüketici sorunlarının tüketici lehine çözümlenmesi amacıyla alınacak tedbirler ile Kanunun uygulanmasına ilişkin önerileri karara bağlamak ve ilgili mercilere aktarmak,
- c) Tüketicinin Korunması ile ilgili Kanun teklifleri, yönetmelik ve tebliğler hakkında görüş oluşturmak ve önerilerde bulunmak,
- d) Tüketicinin korunması alanındaki gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek,
- e) Tüketicinin eğitilmesi ve aydınlatılması için kitap, mecmua ve broşür çıkarılmasına ve tüketicinin bilinçlendirilmesine ilişkin, usul ve esaslar hakkında önerilerde bulunmak,
- f) Konsey'e katılan tüketici örgütleri temsilcileri arasında Reklam Kurulu'na gönderilecek üyeyi seçmek,
- g) Kuruluş amaçları doğrultusunda diğer görevleri yapmaktır.

Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu: Sanayi mallarından ithal edilmiş olanların bakım, onarım ve kullanılmasına ait tanıtma ve kullanım kılavuzunun aslına uygun Türkçe tercümeyle yurtiçinde üretilenlerin bakım, onarım ve kullanılmasını gösteren Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzları ile birlikte satılması zorunludur.

Tanıtma ve Kullanma Kılavuzunda Bulunması Gereken Bilgiler: Tanıtma ve kullanma kılavuzunda sanayi malları ile ilgili olarak malın özelliğine ve tüketiciye sunulmuş şekline göre aşağıda belirtilen bilgilerin bulunması zorunludur:

- a) İmalatçı veya ithalatçı firmanın unvanı, adres ve telefon numarası,
- b) Bakım, onarım ve kullanımda uyulması gereken kurallar,
- c) Taşıma ve nakliye sırasında dikkat edilecek hususlar,
- d) Kullanım sırasında insan veya çevre sağlığına tehlike veya zararlı olabilecek durumlara ilişkin uyarılar,
- e) Kullanım hatalarına ilişkin bilgiler,
- f) Özellikleri ile ilgili tanıtıcı ve temel bilgiler,
- g) Tüketicinin kendi yapabileceği bakım, onarım veya ürünün temizliğine ilişkin bilgiler,
- h) Periyodik bakım gerektirmesi durumunda, periyodik bakımın yapılacağı zaman aralıkları ile kimin tarafından yapılması gerektiğine ilişkin bilgiler,

i) Bağlantı veya montajının nasıl yapılacağını gösterir şema ile bağlantı ve montajının kimin tarafından yapılacağına (tüketici, yetkili servis) ilişkin bilgiler,

j) Bakanlıkça tespit ve ilan edilen kullanım ömrü,

k) Varsa standart numarası,

l) Teknik katalog,

m) Servis istasyonları ile yedek parça malzemelerinin temin edileceği yerlerin isim, adres ve telefon numaraları.

Kanun hakkında özet olarak verilen bu bilgiler ışığında:

1) İş makinalarının büyük bir bölümü yurt dışından ithal edilmektedir ve büyük meblağlarla satın alınmaktadır. Ancak, alınan bu iş makinalarının bir çoğunun Kullanma-Bakım, Tamir ve Yedek Parça Katalogları Türkçe olarak verilmemektedir. Bu makinaları kullanan ve bakımını yapan operatörün, bunları tamir eden bakım ve onarımcının yabancı dil bilmesi beklenemez. Kanunda yer alan "Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu" bölümünde açıkça bu makinalara ait "Bakım ve Onarım ve kullanılmasına ait tanıtma ve kullanım kılavuzlarının aslına uygun Türkçe tercüme ile..." satılması zorunludur denilmektedir.

Gerek ithal edilen gerekse yurt içinde üretilen iş makinelerine ait Türkçe Kataloglar ilgili firmalardan istenmeli, olmayanlar uyarılmalı ve Türkçe kataloglar ilgili firmalarca bastırılmalıdır.

2) Servis istasyonları sayılarına göz atıldığında 11. maddenin A bendinde geçen forklift bir iş makinası olmasına rağmen 11. Maddenin C bendinde yer almamaktadır. Dolayısıyla iş makinaları için en az 10 servis istasyonu gerekirken bir iş makinası olan forklift için en az 1 servis istasyonu ile yetinilmiştir. Bir bisiklet (9. Maddenin C bendi) için en az 10 servis istasyonu istenirken bir iş makinası için en az 1 servis istasyonu istemek çok yanlıştır.

Bu nedenle; forklift, vinç gibi iş makinalarının 11. Maddenin C bendinde yer alması ve buna paralel olarak da en az 10 servis istasyonu istenmesi gerekir.

Sonuç olarak; çok büyük meblağlarla satın alınan iş makinalarının sağlıklı olarak Kullanılması-Bakımı, Ayarı ve Tamiri için Türkçe Kataloglarının olması, zamanında müdahale içinde yeterli sayıda servis istasyonlarının bulunması zorunludur. Gerek örgütümüzün gerekse Konsey'de bir üye ile temsil edilen üst örgütümüz TMMOB'nin bu konuya sahip çıkması gerekmektedir.

İmalatçı / İthalatçı Tarafından Kurulmak Zorunda Olan Servis:

9. Karayolları Taşıtları

Ürünler	Servis İstasyon Sayısı	Kullanım Ömrü
A- Kamyon, kamyonet,	TS 12047'ye göre 1 merkez servis istasyonu ile	10 YIL

otobüs, minibüs, tarım traktörü	her coğrafi bölgede en az 1 adet olmak üzere TS 8986'ya göre toplam 20 servis istasyonu	
B- Binek otomobiller	TS 12047'ye göre 1 merkez servis istasyonu ile her coğrafi bölgede en az 1 adet olmak üzere TS 8986'ya göre toplam 20 servis istasyonu	10 YIL
C- Motosiklet, mopet, triportör, ve bisiklet	En az 10 servis istasyonu	10 YIL
D- Özel amaçlı taşıtlar (çekiciler, itfaiye araçları, ambulans, çöp, temizlik araçları, karavan vb.	En az 1 servis istasyonu olmak üzere satış sonrası hizmetler imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından verilecektir.	10 YIL

11. İnsan ve Yük Taşıma Makina ve Aletleri

Ürünler	Servis İstasyon Sayısı	Kullanım Ömrü
A- Kaldırma ekipmanları: (Liftler, Forklifler, vinçler, asansörler, yürüyen merdiven ve platformlar)	En az 1 servis istasyonu olmak üzere satış sonrası hizmetler imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından verilecektir.	15 YIL
B- Endüstriyel kamyonlar ve treylerler	En az 1 servis istasyonu olmak üzere satış sonrası hizmetler imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından verilecektir.	10 YIL
C- İnşaat ve kazı makinaları (damperli kamyon, greyder, dozer, loder ve benzeri)	En az 10 servis istasyonu	10 YIL
D- Çocuk arabaları ve pusetler	En az 1 servis istasyonu olmak üzere satış sonrası hizmetler imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından verilecektir.	5 YIL
E- Sakat aracı	En az 1 servis istasyonu olmak üzere satış sonrası hizmetler imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından verilecektir.	10 YIL